Ч. 30 (9.861). Львів, неділя 8. жовтня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XL.

ДІЛО

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса тел.: „Діло—Львів".
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 2500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 3000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 3000 мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

Львів, 7. жовтня 1922.

Нові течії у француській міжнародній політиці. В свій час большевики піднесли були гасло боротьби з таємною дипломатією. Хотіли вони були вказати світови нові шляхи міжнародньої політики, шляхи цілком відмінні від тих, які виробила попередня практика міжнародніх відносин. Той похід большевиків проти таємної дипльоматії кінчився повним фіаском. Самим большевикам довелося при навязанні ними міжнародніх відносин стати на грунт цієї оганьбленої ними таємної дипльоматії.

Як і ранійш, так і тепер, кожен, хто не хоче бути заскочений подіями, хто не хоче бути поставлений перед фактами цілком несподівано, мусить мати на увазі не тільки офіціяльні заяви, офіціяльні акти, які являються завершенням довгої попередньої таємної роботи, але повинен рахуватися з тією підготованою роботою, яка переводиться в затишкові кабінетів, шляхом довірочних інтимних розмов. Комбінуючи окремі факти, приглядаючися до розріжнених, инколи на перший погляд дрібних подій, політик мусить мати на увазі ті висновки з тих фактів і подій, які уже робляться довірочно й інтимно керуючими колами, висновки, які завтра стануть довершеним фактом і будуть подані до публичної відомости.

В міжнародній політиці Франції офіціяльно все лишається по старому. Офіціяльно керуючою лінією француської політики все являється непримирима позиція що до Німеччини і що до большевиків, яка спірається на союз з Польщею; офіціяльна Франція, як й раніше, ставиться з великим застереженням до всіх проєктів поділу Росії.

Але поруч з тим і разом з тим маємо ми в політичному життю Франції ряд фактів, ряд симптомів, які у великій мірі перечать цій офіціяльній лінії й мимо їх не повинен пройти політик, який не хоче бути заскочений подіями.

Спинимося з початку на фактах, які торкаються відношення Франції до Німеччини. Після розбиття серпневої льондонської конференції у Франції звилися голоси, правда не офіціяльні, але проте дуже впливові, про те, що справа взаїмних відносин між Францією і Німеччиною найкраще могла би бути розвязана шляхом безпосередніх переговорів, що найкращий шлях до порозуміння, це є шлях економічного порозуміння. Наслідком цих течій ми маємо певні факти. Німецькі промислові кола завязують договір з представником француських кооперативів відносно відновлення зруйнованих областей Франції. Не тільки економічне, але й політичне значіння цього договору однодушно підносить ціла европейська преса. На чолі репараційної комісії з француського боку стає Люшер, прихильник німецько-француського порозуміння. Справа виплати військового відшкодовання Німеччиною закінчується приємливим для обох боків компромісом. Частина німецької преси, частина дуже впливова, міняє свій тон що до Франції й починає говорити про можливість порозуміння шляхом економічного співробітництва.

Все це покищо окремі факти, від яких старанно відгороджується уряд, запевняючи, що вони не мають жадного прінціпіяльного значіння. Але ці факти були неможливі півроку тому назад.

Ряд таких фактів ми маємо й в справі колишньої Росії. Збільшилось заінтересовання Франції большевиками. До Росії іде групка француських інжинерів й промисловців для студіювання тамошних відносин. Виїздить туди відомий парляментський діяч Герріо. „Temps" друкує прихильні дописи про большевиків, містить інтервю з большевицькими діячами, які вияснюють всі помилки дотепершньої політики Франції що до большевиків. В француських економічних книгах що далі то більше зростає заінтересування Україною, яка на думку їх мала би стати мостом для відновлення відносин з цілою колишньою Росією. З свойого боку большевики підкреслюють своє розчарування рапальською умовою з Німеччиною; вони зазначають, що умова ця торкається тільки Росії й не охоплює України. Большевицький представник в Парижі Скобелев спеціяльно виїздить до Москви, щоб піднести справу про можливі умови навязання стосунків поміж Францією і Росією.

Знов таки все це покищо лише окремі факти. Всі ці делегації дуже енергічно й уперто підкреслюють свій приватний характер, хоч не є разом з тим секретом, що перед виїздом вони мали наради з урядовими чинниками. Офіціяльно все лишається по старому. І як раз той офіціозний „Temps" ще раз деклярував старі позиції Франції до Польщі, які являються одною з підстав її дотепершньої політики.

Але повторюємо ще раз, що політик мусить рахуватись з фактами, власне тоді, коли з них ще не зроблено відповідних висновків. Тільки тоді, коли нові політичні інституції знаходяться in statu nascendi, вони надаються до використання й можуть бути використані.

Тим більша увага мусить бути звернута на ці всі покищо поодинокі факти, що вони мають місце як раз в той час, коли міжнароднє значіння Франції в звязку з крахом англійської політики на Близькому Сході виросло і зміцнилось.

І о скільки наша тіснійша справа галицька — й справа загально українська знаходяться в тісному звязку з ваганнями міжнародньої конюнктури, о стільки ми не можемо й не повинні пройти мимо цих фактів. Вони мусять бути відповідно оцінені, з них мусять бути зроблені відповідні висновки.

Довкола Східної Галичини.

„В кулько Мацєю", або — що польський премієр говорить про східно-галицькі справи.

Польський премієр Новак у розмові з представником „Східної Агенції" про „автономію" для Східної Галичини, про вибори і останні події сказав таке: „У відношенню до Малопольскі всходнєй правительство стояло завжди на становищі неподільної приналежности східних повітів до Польщі, бо права історичні ще в р. 1920 окуплені тут побідним змаганням Польщі яко пшедмуржа Европи з большевицькою навалою. Необхідність введення на цих землях автономії обосновував я в соймовій промові 27. вересня. Тепер можу додати, що на основі виданих заряджень правительство готове показати свою прихильність громадянам української національности під оглядом розвитку релігійного і культурного; це тим лекше може видати овочі, бо антидержавну акцію, тепер так гідну пожалування, яка спричинює наслідки, яку всі учціві осуджують, спричинює агітація з поза границь краю. Боротьба о якінебудь права, ведена шляхом злочинним, видає якнайгірші наслідки і мститься в першій мірі на тих, що її розпочинають".

На питання, чи західні держави прихильно приняли польський проєкт розвязки східно-галицького питання, п. Новак відповів пітійським стилем: „Без сумніву розвязка проблеми в дусі національної вирозумілости мусить найти прихильний відгомін у всіх, для кого почуття справедливости рівнозначне з мудрістю політичною. Коли мова про заграничну публичну опінію, так висловлена вона в статті „Таймсів", передрукованій в польській пресі. Автор статті, мимо того, що стоїть далеко від нас, найшов доволі аргументів для виказання слушности інкорпорації сього краю в рамки польської держави".

На запит, якими средствами рішило польське правительство поборювати саботаж в Східній Галичині, п. Новак подав одиноку рецепту: наглі суди. А що в Польщі є мода на своєрідні історичні права, п. Новак сказав, що наглі суди на ділі заведені в Східній Галичині ще в р. 1919, отже тепер їх тільки відігрівається в околицях, де „деякі злочини зачинають грасувати епідемічно", отже їх тільки пригадується населенню шляхом оповіщення афішами.

Кілька заміток. Перший passus ізліяній п. Новака не потрібує коментаріїв. Це типово польські фрази. Слід тільки зазначити, що п. Новак, премієр, шукає причин всього лиха так само, як перший ліпший репортер з якої „Газети цодзєнної" чи „Курєра ілюстрованого" в противпольській агітації з загранищі. Дивно тільки, що п. Новак не в силі призадуматися хоч би над цим, коли вже ці „деякі злочини", що „зачинають грасувати епідемічно", є виключно випливом заграничної агітації, так чому вони находять пригожий грунт тут саме у Східній Галичині.

Другий passus: п. Новак як зразок зміни відношення публичної опінії на Заході до східно-галицької справи подає прихильну Польщі статтю „Таймсів". Констатуємо, що в „Таймсах" такої статті не було. Така стаття появилася в „Тан". З стилізації її виходить, що писав її Поляк. Не має сумніву, що стаття сфабрикована у польськім посольстві. Диспонуючи відповідними фондами, не тяжко є у француській пресі помістити статтю за прилученням до Польщі не тільки Східної Галичини, а й цілої хоч би України. З помішання „Тану" з „Таймсами" виходить, що п. Новак дуже побіжно читає навіть польську пресу, яка розтрубіла статтю „Тану" як зміну настроїв на заході.

Останній passus: рецепта п. Новака примітивна і ніколи не приносила бажаного успіху. Це п. Новак повинен знати хоч би з недавної історії Польщі. Виходить, п. Новак — професор ветеринарії — любить тільки універсальні лікарства, як приміром — лікарі австрійської армії: аспірину. Таким універсальним ліком на східно галицькі епідемії є для нього наглі суди.

Велика Україна.

Червона фльота на Черному Морі.

В одеському порті спішно озброюється недобудований кружляк „Адмірал Нахімов", перейменований в „Кемаль Паша". Червоні міноносці і підводні човни провадять охоронну службу в одкритому морі і займаються учебною стрільбою. Ряд дрібних пасажирських й грузових пароплавів озброєно польовою артилерією. В Одесі, Севастополі і Новоросійську йде жвава робота по відбудові прибережних батерій і зміцненню мінних загородок.

Київські настрої.

„Руль" друкує уривки з згадок про Київ київського адвоката А.

Пр. 323/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст артикулів уміщених в часописи „Діло" ч. 25. (9.856) з дня 3. жовтня 1922. під наголовками: 1) „Союз пролєтаріяту міст і сіл" в уступі від слів: „марні зусилля" до слів „ві с цілістичній". 2) „Вандалізм" в уступі між словами: „підложеного екразиту" і „Бо екразиту". 3) „Галицькі відносини" в уступах: а) від слів „Ціле те товариство" до слів „польська корона", б) від слів „Після того випадку" до кінця артикулу містить в собі ество ad 1) злоч. з § 65а к. з., ad 2) прост. з § 300 з. к. ad 3) прост. з §§ 302 і 305 з. к. узнав доконану 2. X. 1922 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблизшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. з. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на грівну до 4000 Мп. — Львів, дня 2. жовтня 1922. (Підпис нечиткий.)

Гольденвейзера в роках 1920—1921. Як найбільш характеристичну рису настроїв широких кол інтелігенції автор зазначує непереможену віру в інтервенцію й те, що хтось прийде й скине большевиків. „Про те, чи істнує на Заході в теперішню хвилю така міцна армія, яка була би готова до військової експедиції, наші інтервенціоністи не думали. Їхня палка уява угворювала і армії, й командуючих, й коаліції. І громадська думка м. Київа цілі роки жила химерою інтервенції". „Трагедія, яку доводиться переживати, відбилась не тільки на життю й фізичному здоровлю людей, вона положила свій відбиток й на їхню псіхіку. Не тільки в матеріяльному, але й в духовому розумінню стали ми жити упадочно й злиденно".

„Люде зійшли на скілька щаблів у низ в обсягу духової культури. Місто стало гнити в духовому розумінню так, як ранійш жило село; люди XX. віку почали думати й робити висновки так, як робили їх предки; інтелігенти в деяких відношеннях знизились до рівня міщанства глухих закутин".

Київ став надзвичайно легковірним й жив виключно чутками. Деякі чутки здобували характер легенд. Кілька раз говорили в Київі про одержаний в Київі примірник румунської чи польської газети, в якій говорилось про наступ Поляків і Румун на Київ. Говорили десятки разів про те, що большевикам поставлено ультіматум в такий то термін (звичайно в два тижні) звільнити Україну.

Спостереження А. Гольденвейзера з хоплюють російські й жидівські київські кола.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівною. — *Адміністрація.* 1—4

Умова в справі помочі для Австрії.

З Женеви доносять, що договір в справі помочі для Австрії підписано 4. ц. м. Договір підписав іменем Англії льорд Бальфур, іменем Франції Аното, іменем Італії Імперіялі, іменем Чехословаччини Посміль і д-р Бенеш а іменем Австрії д-р Зайпль.

Договір поділено на три части, які творять три конвенції. Перша часть заключає політичні гарантії, дві дальші рішення економічного і фінансового змісту. Найважливійшими точками першої конвенції є: Уряди англійський, французький, італійський і чехословацький заявляють урочисто, що перестерігатимуть політичної незалежности територіяльної недоторканости і суверенности Австрії, відтак не будуть стреміти до осягнення економічних і фінансових користей, які моглиб нарушити безпосередно або посередно незалежність Австрії, наприкінці, що здержуються від всякої діяльности, яка суперечить із змаганням до економічної і фінансової відбудови Австрії. Уряд австрійської републики зобовязується натомісць зі свого боку по думці 88 ст. сен-жерменського договору, не зрікатися незалежности Австрії і здержатись від всякої діяльности як також від економічних або фінансових зобовязань, які посередно або безпосередно загрожувалиб незалежности Австрії. Ті зобовязання не нарушують на підставі сен-жерменського договору свободи Австрії в заключуванню як митових так і фінансових і торговельних договорів, однак із тим застереженням, що Австрія дорогою своїх уступок в користь других держав не виставить на небезпеку свою економічну незалежність. Другий протокол обіймає такі точки: австрійський уряд буде міг видавати державні облігації до висоти 850 міліонів золотих корон. Облігації цеї позички будуть вільні від всіх податків і тягарів в користь австрійської держави. Кожний із згаданих урядів має право вислати одного представника до комітету, який провірюватиме умови позички і спосіб її вихіснования.

Засідання контрольного комітету будуть відбуватися в певних відступах часу, які установить сам комітет. На випадок ріжниці думок що до інтерпретації протоколу рішає Рада Союзу Народів. Протокол заключає м. и. рішення, що австрійський уряд виготує протягом одного місяця при співучасти генерального комісаря програму санації і реформ, які будуть переведені постепенно протягом 2 років. Австрія годиться на заіменовання Радою Союза генерального комісаря, якого завданням буде перевести контролю і реформи. Осідком генерального комісаря буде Відень. Одержить він також до помочі відповідний технічний персонал і буде що місяця предкладати звіт із своєї діяльности. Австрійський уряд зобовязується не давати ніяких концесій, які на думку генерального комісаря булиб шкідливі для переведення реформ.

Українські справи.

Д-р Осип Назарук в Канаді.

Як доносить американський „Український Голос" д-р Осип Назарук прибув дня 2. вересня до Винніпегу. На стації його привитали відпоручник українського галицького уряду Ів. Боберський, та представники організації П. Олексів, Д. Ферлей, М. Гаврилюк і редактори українських газет З. Бичинський, Г. Гикавий, Ів. Рудачек, М. Стечишин. Окрім того на стації зібралося богато инших українських емігрантів. Привітни зложив проф. Ів. Боберський та инші. Д-р Назарук приїхав до Канади в політичних справах.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Лася Мартовича до Пов. Товариства Кредитового „Віра" в Рав. Руській.

Нові вибори Ради С. Народів.

На суботнішньому пленарному засіданню Союза Народів переведено вибори нової Ради. До Ради входять як постійні члени представники Франції, Англії, Італії і Японії. Збори Союза Народів вибрали шість не-постійних членів. Голосувало 46 держав. Для абсолютної більшости треба було 24 голосів.

Віддано 42 голосів за Бразилією, 40 за Іспанією, 40 голосів за Уругваєм, 36 за Бельгією, 35 за Швецією, 27 за Китаєм. Таким робом представники цих шости держав входять до Ради Союза Народів.

Поза вибраними державами Югославія отримала 15 голосів, Португалія 12, Персія 9, Колюмбія 5, Швайцарія 3, Індії 2, Норвегія 2. По одному голосові отримали: Данія, Чехословаччина, Гаїті, Чіле, Голяндія, Румунія, Австрія.

Стрималися від голосування представники Болівії, Нікарагуа, Перу і Сан Сальвадор. Представника Аргентини взагалі цього року не було на сесії Союза Народів у Генуї.

Із нових осіб, які увійшли до Ради Союза Народів, є представник Уругваю Влянко та представник Швеції — Брантінг. Перший із них, п. Влянко, є ще роками молодий, а проте має за собою багату карієру; м. и. він був міністром шляхів, уповноваженим міністром у Вашінгтоні, та з 1916 р. уповноваженим міністром у Парижі, де придбав собі загальну пошану.

Галицькі відносини.

Апостольська праця.

Нам пишуть з Дарахова, теребовельського повіту:

До о. Юліяна Барановського, пароха в Дарахові, зголосився в маю с. р. жених Онуфрій Гречин, родж. 1903 р., його парохіянин в просьбою о оголошення оповідей з невістою лат. обр. також з Дарахова. Притім заявив, що польський парох, кс. Станіслав Войцех в Дарахова, зажадав від нього, щоби як малолітний сирота постарався о дозвіл в суду, а опісля як обовязаний до військової служби, повинен мати дозвіл староства. Коли Онуфрій Гречин приніс дозвіл із суду, кс. Войцех відіслав його до староства і написав на обороті тогож дозволу (писав по латински правдоподібно тому, щоби Гречин не розумів), ось таке: (Подаємо копію зі всіми помилками): „Ex sua parte pono meum „veto" ut minorennis Onuphrius Graczyn natus anno 1903 (!! знаки автора) accipiat ab Instantia Politica licencium in matrimonium, praesertim quod hoc non est nostrae nationi, cum Rutheni hostes nostri, celerrime multipli antur, (si:!) et in legibus debent paria juria habere cum nobis (хотів мабуть сказати о обовязках військової служби). Ex valis causis non possum concedere in hoc matrimonium et peto Instantiam Politicam non dare licenciam in hoc matrimonium. Officium parochiale rom. cath. ks. Stanisław Wojciech. (Печатка уряду парох.)

ОСИП МАКОВЕЙ.

ОПРИШКИ.

(Докінчення.)

Оттак чемно привитав дружину висланець опришків, котрих люде так боялися. Не можна сказати, щоб і бас не злякався. Він спершу приняв фляшку від опришка, потягнув в неї здорово і любувався хвилинку чудовим смаком кмину, але потім злякався і не знав, чи фляшку віддати чи задержати собі. Опришок сам відобрав її від нього і заповів, що небавом вози завернуть на бічну дорогу в ліс на поляну, де пан капітан опришків жде на дружину, бо вже давно не був у театрі. Бас оглянувся поза себе на инші вози, — коло кождого йшов також опришок і, очевидно, заповідав те саме, що перший, бо всюди видко було неспокій і чути було оклики страху. Візники найбільше наполохалися і здержали коні.

— Раджу по доброму не надуживатися, тільки слухати нас — сказав твердо перший опришок — і все буде добре. Нічого вам не станеться. Ми вже кілька кільометрів провожаємо вас та слухаємо співу, а тепер хочемо лише, щоби наш пан капітан послухав також. Він за театром і співами пропадає.

З узброєними людьми не можна було перечитися, — вози віхали небавом на доріжку в ліс. Артистки затихли в ожидання, Ванда Степова аж обімліла на колінах закордонця, тільки безсмертна „Наталка Полтавка" розмовляла зовсім спокійно і свобідно з молодим опришком, не лякаючись нічого.

Глибоко в лісі на поляні вози станули. Поляна була прекрасна, велика, освічена магічним світлом повного місяця, окружена деревами і таємною лісною темнотою.

— Злізьте з возів і станьте в ряд, окремо жінки, окремо мужчини, всі лицем до місяця!

Так приказав ватажко, котрий вийшов з темного ліса і показався у всій своїй красі. Се був дужий, чорнявий мужчина, з малими вусами і чорною борідкою, з бистрими очима, одягнений так, як і всі його товариші, по військовому. Опришки, як показалося, були дуже поступові, бо один з них зняв з плечей і поклав на землю машиновий кріс, а другий зложив коло нього ленту з набоями.

Ватажко оглянув перше ряд жінок, заглядаючи кождій пильно в очі. Не промовив до жадної ані слова, тільки коло Степової станув здивований. Вона скрикнула дуже трагічно: „Боже!" і заломила прекрасно руки, а він промовив спокійно: — Ах, се ви, панно Вандзю! Нічого собі, ще держитеся добре. Але торік в Коломиї ви не повинні були грати ролі дівчини в „Гришо", бо як хтось сподівається леда день маленького гостя, то вже самим своїм виглядом псує всяку іллюзію. Не беріть мені цеї критики за зле, я її не надрукую.

Так ватажко просто вбив панну Вандзю без ножа і без кріса, самим язиком. Товаришки Вандзі усміхнулися і вдивилися цікаво в ватажка, бажаючи його пізнати. Але він і їх за хвилину вбив так само язиком, бо прикликав до себе Ганчаровського і, вказуючи на ряд артисток, промовив: — Пане директоре, крайний час, щоби ви сю стару гвардію демобілізували і розпустили до дому, внуків колисати, а не пуджали нею людей. Хиба, що тепер виставляєте самі драми з відьмами, то не треба їх і характеризувати.

— Ов, прошу! — відізвалася Бреньковська.

Всі инші жінки наче в рот води набрали і остовпіли. Тільки Ванда далі трагічно складала руки і оглядалася за своїм полковником, мов би шукала оборони.

Ватажко перейшов до мужчин. Тут його лице розяснилося: — Ах, бас Дяченко! Дуже мені приємно вас тут бачити. Маю чудову горівку. (Бас усміхнувся блаженно). — А се ви, підпарубочий з „Гриця"! Комик! Дуже вас люблю! Знаєте що? Я вас вигажую до своєї трупи. Мені треба веселого товариша. Сто тисяч на місяць цілком певних. — Я й директора приняв би до своєї дружини, бо то опришок більший, ніж я, але він грає самі чорні характери, а я таких людей не люблю.

Сказавши ще кілька приємних слів до инших артистів, ватажко відійшов від них і до цілої дружини мав промову:

— Ласкаве панство! Хоч за мною і за моїми товаришами поліція зарядила облаву і вже сьогодня мала воєнну нараду в селі Ратищах, я не міг відмовити собі приємности, щоб не запросити вас сюди на годинку до себе. Я в се за театром і сильними враженями пропадав, мене через театр і таку саму панну Вандзю, як отта ваша, вигнали з учительської семинарії перед матурою, — але я не пропав, був навіть капітаном, маю відзначення — ну, се вас далі не обходить. Річ у тім, що я театр люблю і за українськими піснями пропадаю. В семинарії чудово співали мої товариші-Українці. Ми так не вміємо. Отже прошу мені дещо заспівати, якусь сцену відограти... Я за дармо не схочу, заплачу доларами. І будьте певні, що нікому з вас і волос з голови не впаде. Я знаю, що ви бідні люде.

Ся ласкава промова зовсім утихомирила й ображені жінки і артистів і навіть візників, котрі потерпали за свої коні. Бас відразу приступив до ватажка і попросив: — Пане капітане, я би... дуже... теє... прошу...

— Дайте йому горівки!

Брантінг — шведський премієр-міністр від довго ряду літ, один з найвиднійших постатей політичного світа, відомий у своїй політичній діяльности з своєї надзвичайної обєктивности та хрустально-чесної вдачі.

Представником Бразилії є досвідчений дипльомат Да Гама, Іспанію заступає Кінонес де Леон, про якого кажуть, як про одного з найрозумнійших голов в Европі. Бельгія опинилася вибраною на четвертому місці тому, що члени її делегації не завжди проявляли в комісіях Союза Народів таку добру волю заховати мир і спокій, як це було бажано решті членам.

Представник Китаю залишився у Раді тому, бо азійські держави налягали на передання їм хоч одного постійного мандату, а далі, з тактичних мотивів, з огляду на те, що всі инші дотогочасні неазійські члени Ради були знову вибрані туди.

Вибори виявили компромітацію Малої Антанти. (За „Кур. Пор.").

Довкола грецько-турецького конфлікту.

Турки творять нову армію для окупації Тракії.

Останні телеграми доносять з Парижа, що французьке міністерство закордонних справ одержало відомість, що в Ангорі зорганізовано нову армію в силі 80.000 людей. Нову армію вивінувано добичним воєнним матеріялом, який забрано Грекам в останній війні. Провід над цею армією обняв один із найкращих генералів Кемаля паші. В Цареграді кружляє поголоска, що уряд Ангори задумує цею армією обсадити Тракію.

Нова конференція в Смирні.

„Морнінг Пост" доносить з Льондону, що англійський уряд одержав вже відповідь уряду Ангори в справі конференції, яка полагодилаб справу взаємовідносини між Туреччиною і союзними державами. Тому, що союзні держави не визначили до тепер остаточно Венецію як місце конференції, уряд Ангори предкладає Смирну.

Збори збігців з Тракії.

„Болг. Телегр. Аг." доносить із Софії, що відбулися там великі збори збігців з Тракії. Збори перемінилися відтак у величезну маніфестацію. Винесено резолюцію, яка домагається від союзників встановлення для Тракії автономічного уряду під протекторатом Союзу Народів. Маніфестанти пішли відтак походом під всі союзні конзуляти, де передано згадану резолюцію представникам союзних держав. В поході несено таблиці з написами: „Тракія для місцевого населення в Тракії" і „Збігці домагаються повороту до своїх осель".

Корисний перебіг конференції.

Аг. Аваса доносить, що перша конференція між союзними генералами і Ісмід пашою мала корисний перебіг. Осягнено засадниче порозуміння що до більшости умов, які поставили союзні генерали.

З польських справ

Підвисшують податки.

В звязку зі спадом польської валюти польське міністерство фінансів — як подає „Слово польске" — проєктує зміну тарифи доходового податку в напрямі підвисшення дотеперішньої границі т. зв. доходу з праці, для якого ставка при вимірі податку була низша, як для доходів з підприємств промислових і торговельних. Одночасно з цею зміною має бути порушена справа унормовання т. зв. minimum egzistencji, вільного від податку. Проєктують підвисшення цеї норми до 1 міл. марок.

Опрацьований польським міністерством фінансів проєкт підвисшення 20 разів дотеперішнього грунтового податку, якого не полагодив дотеперішній сойм, міністерство бере назад, бо підвисшення 20 разів для нього вже за мало.

Вкінці міністерство хоче предложити майбутньому соймови проєкт зміни промислового податку. Податок мав би бути стяганий не від доходу підприємств, а від обороту. Високість податку мала би виносити 2 процент обороту.

Кандидатури вчтів.

Польський премієр кандидує в Кракові з листи Д. У. П. (демократична унія паньствова), Александер Ледніцкі кандидує в Білостоці з листи Н. П. Р., в Лодзі Корфанти з листи „Хієни" (христ. єдносць народова).

Скільки стягнули на данину?

З днем 1. серпня Поляки стягнули на данину: в Конгресівці 31 і чверть міліярдів, на зайнятих непольських землях на Сході 3 міліярди і 673 міліони, в Галичині 2 міліярдів і 833 міліонів, у Великопольщі і на Поморю 13 міліярдів і 883 міліонів. Разом стягнено 6? міліярди і 604 міліони.

Воєводи радять.

Дня 5. ц. м. приїхали до Варшави східно-галицькі воєводи на нараду з міністром внутрішних справ Каміньским. В звязку з цим говорять про зміни на воєвідських стільцях. Очевидно, це треба брати з великим застереження, бо, щоби який воєвода уступив, мусить сам набрати до сього охоти. Практика з Грабовским показує, що в Східній Галичині воєвода може уступити тільки тоді, коли йому подобається.

Совітська Росія.

Большевики і Японія.

„Times" повідомляють, що конференція в Чан Чуні між представниками Далеко Східної Республики і Японією припинилась в наслідок запитання Північного Сахалину. Японія — як вказують японські політичні кола — не заховує свойого наміру продовжувать окупацію Північного Сахалину аж до розвязання питання про вимоги, які поставила Японія в звязку з вбивствами Японців в Николаєвську на Амурі. Через те запитання Іоффе Японці розглядають, як доказ того, що у большевиків нема щирого бажання дійти до порозуміння з Японією.

Большевики і Франція.

Спеціяльний кореспондент газети „Temps" в Москві прислав звідти статтю, в якій в дуже прихильних для большевиків виразах пише про відродження Москви наслідком нового економічного курсу і висловлює надію, що за відродженням Москви швидко розпічнеться відновлення господарського життя в цілій Росії. Треба вважати, що звлення таких статтів в „Temps" являється доказом того, що чутки про майбутню зміну політики французького уряду що до большевиків мають під собою певні підстави.

Зїзд червоних журналістів.

В початкові листопаду в Москві має відбутися зїзд червоних журналістів. Зїзд, між иншим, буде обговорювати справу про те, чи повинні увиходить в партію.

Повстанський рух в Закавказзі.

В Західній Грузії повстанська боротьба проти большевиків здобула дуже жорстокий характер. Ціла Грузія повстала. Повстанці нищать комісарів і комуністів. В Західній Грузії відбуваються масові розстріли населення окремих сел, які запідозрено в співчутті до большевиків. В Батумській области оперує ряд мусульманських повстанських загонів. В Азейберджані оперує загін Гасан Алі. В Закатальському районі загін Лезгін розбив до щенту карну червоноармійську частину.

Торговля з большевиками.

В звязку з встановленням в совітській Росії нових ставок мита, які досягають 50 прц. вартости товарів, що привозяться, константинопольські фірми одержали від своїх представників в Батумі телеграми з пропозиціями припинити висилку товарів. Фактично торговля з Батумом припинилася цілком.

Німецько совітська консульська конференція.

В ближчий час починаються переговори між Німеччиною і совітською Росією з приводу завя-

---

казав капітан і його приказ сповнено в сій хвилині.

Директор театру відозвався солоденько: — Може би яку сцену з „Наталки Полтавки"? Ми се грали зі сто разів.

Ватажко аж відскочив від директора: — Ах, дайте мені спокій з вашою Наталкою! Всі ваші професори при всіх матурах тільки всього й питають, що про Наталку і Марусю, — чи в українській літературі нема нічого новійшого? І ви тим не чваніться, що виставили „Наталку" сто разів, — се дійсно свідоцтво убожества для вас, а не для Котляревського! Не хочу! Заспівайте мені пісень! От зажді́ть! може нагадаю. „Та наступає чорная хмара" знаєте? Або „Нема в світі так нікому"? Або „Ой у полі криниченька"...

— Знаємо, знаємо! — відповіла дружина.

— Добре! Перше повечеряємо, а потім заспіваєте. Кухар! дай тут дві або три шинки з дика, хліба і горівки! Вибачайте, панство, що вечеря холодна, — самі бачите, що терпимо деякі невигоди. Але шинка знаменита, ручу вам.

Як се почув бас, заспівав на радощах: „Ой, запив козак" таким престрашенним голосом, що кількох опришків відразу прискочило до нього з осторогою: — „Дай пан спокуй! Буй сен пан Бога! Та пан поліцієн на нас навола!" Бас затих, але й не дуже нарікав, що йому перебили спів, бо вже роздавали вечерю.

Горівка, кілька хлібів і три шинки поправили значно настрій усього товариства. Почали співати. Співали незле; навіть бас здержував себе, де було треба, і дискретно давав фундамент під цілий хор. Сердешного чуття було у всіх голосах може й більше, як у театрі, бо й сцена і слухачі були тут незвичайні. Ватажко сів собі на землю і задумався. Чим далі хор співав одну пісню за другою, а все смутні, тим задума ватажка ставала тяжшою, а коли просівали „Ой щож то за ворон" і послідні слова „Поховали пана отамана в сиру землю глибоко", він прослезився, втер очи, встав і пішов просто до Ванди Степової. Відвів її на бік, далеко від товариства, і там злісним шепотом промовив до неї:

— Бачиш, гадюко, як ти сама попала в мої руки? За твою зраду перед війною я міг би тобі тепер отсим штилєтом на місці зробити смерть... (Ванда почала хилятись). Стій! Не впавай! Жий! Мені твоєї смерти не треба. Я вже своє переболів. Я лиш те хотів тобі сказати: Ти знаєш, хто я є і звідки? Як ти мене тепер другий раз зрадиш, перед поліцією, найду тебе й за морем і вбю, як скажену собаку. Памятай собі! Инші мене не знають, а ти знаєш. Отже ані слова! Іди!

Ванда відійшла мов несвоїми ногами. Полковник прискочив до неї, почав випитуватися, але не довідався нічого. Вона трагічними очима дивилася за ватажком і чудувалася, чого він забажав. Він забажав остатної сцени з „Гриця". — Заграйте мені! — просив.

— Нема Марусі! Деж вона? — скрикнули товаришки. — Без неї годі.

Маруся не пропала; вона небавом вернулася з ліса з одним опришком, Бреньковська прискочила до неї і почала сцену: — Моя Марусечко, моя голубочко, якже ти змарніла! Шкіра та кости..

Перед мамою Бреньковською стояла сценічна дочка Маруся, присадкувата дівчина чи молодиця, така кругла, як мішок пшениці. Ніякого вмовлювання в неї, що вона змарніла, не могло нікого пересвідчити, хиба сліпого. Тому то знавець театру, пан капітан, здержав гру і лише спитав: — Ви справді грали Марусю?

— Грала! Фурори робила! В Баранівці оттакий букет дістала!

— Ох, Господи! — зітхнув ватажко.

— Ну, врешті, в Баранівці все можливе! — Пане, як вам там на імя? Підпарубочий з „Гриця", дирігент! Заспівайте мені „Чи се ж тая криниченька" і диригуйте так комічно, як ви се на сцені робите! Се буде краще.

Схопився підпарубочий з „Не ходи, Грицю", зібрав хор біля себе, почав вимахувати палицею, декого навіть ударив, хор заспівав пісню — і всі опришки аж лягали зо сміху.

Коли тут серед того співу і радости надійшов з ліса якийсь новий опришок до ватажка, щось йому шепнув — і ватажко здержав нараз увесь гамір та промовив: — Нам пора відходити. Дякую всім за приємність. На руки директора складаю двацять долярів т. є. після теперішного курсу більше як сто тисячів марок. Уважайте, що ті доляри є ваші, цілого товариства, а не самого директора. Ще раз дякую. Чесць!

По тих словах всі опришки зійшли в низ в недалеку дебру і там щезли. Зробилося на поляні якось неприємно тихо, так що було чути, як коні скубли траву. Вся дружина почала розмовляти шепотом так, як би на неї ішла якась несподівана і незаслужена кара. Ніхто не знав, чи краще зараз їхати далі, чи заждати, поки зовсім розвидниться. Перемагала друга думка. Серед тої непевности дехто заснув з утоми то на возі то на траві, а бас захропів під деревом так само грімко, як співав; давно сердега не випив стільки, що сеї ночі.

Із сього спочинку збудили всіх крім баса, несподівані вистріли з крісів і крики: „Ренце до гури!" Сі крики лунали з ліса навкруги цілої поляни. Жінки перші підн-

вання нової консульської конвенції. Совітський уряд висловив побажання, щоб ці переговори відбувалися в Москві. З німецького боку висло алюються побажання про те, щоб в тексті майбутнього договору вказано на недопустимість використання совітських консульств в цілях комуністичної пропаганди.

Совітська школа.

„Івестія" про становище школи в Росії пишуть так:

„Все скорочується і скорочується. Скорочена, й до того дуже значно, повашкільна осьвіта, майже цілком, виключаючи великих міст, скорочено дошкільне виховання (дитячі садки) й ми стаємо перед питанням: чи буде у нас в майбутньому шкільному році працювати школа 1-го ступня, в окрема, сільська школа...". „Населення повинно само отремонтувати школу, опалити, вдобути необхідний інвентар, а головне удержувати цілком учителя (а инколи двох-трьох) і сторожа.... Виходить по скромним підрахункам мільйона два з ученика в місяць. А коли у селянина вчиться двох трьох дітей, то виходить другий продподаток. Ми взяли найменші числа: на ділі вони значно більші. треба аджеж взути, вдягнути, купити підручники (нічого цього тепер в школі нема)".

Евакуація Владивостока.

Почалась часткова евакуація Владивостока. Значна частина населення залишила місто. Пароплави, що відходять до Японії, переповнені. Місто оточено залогами червоних партизан. З огляду на те, що генерал Дідеріхс пересунув молчатерський корпус до Спаська, лінія Никольськ-Владивосток очищення.

праці СС. Служебниць, а головно сестрі Климентії діточий вечір випав величаво. Душа раділа, сльози тиснулись на очі на вид вправляючої дітвори при звуках пісні. І тут як раз наглядний доказ праці одиниці, а саме сестри Климентії. Та на жаль і цим разом наша публика не дописала. Навіть інтелігенція не явилась в достаточнім числі.

Дня 8. м. м. в часі відпусту заходом молодших, енергічних громадян улаштовано публичну збірку на місцеву Рідну школу, що принесла понад 50.000 мп. А днєвна історія тої Рідної школи. Вже два роки робить тутешня українська громада заходи, щоб її вже раз правосильно відчинити, а все сусідська влада щось вишукає, щоб лише справу проволікати.

Осінний сезон розпочався виставою „Бурлака", драми Тобілевича. Аматорський гурток тов. „Родини" вивязався зі своєї задачі вповні вдоволяюче.

Виборча акція у сусідів кипить. Кандидатів тьма-тьменна. Всяким обіцянкам навіть і „poczciwemu ludkowi ruskiemu" нема границь. До виборчих комісій покликано тутешне староство і наших 12 громадян; не знати лише, що їм скаже на те народня честь? *П. П.*

Дописи з краю.

Я....в.

З життя українських товариств. — Рідна школа. — Вибори.

Якась хоробллива байдужність сповила тутешнє громадянство Амбіції, амбіційки та погоня за особистою наживою заняли місце солідної праці на народній ниві. Недостача почуття обовязку добачується на кождому кроці Ось нпр. на загальних зборах кредитового тов. „Добробут" явилось аж трьох членів. Чи не кпини це? В недовзі відбулись загальні збори філії „Просвіта". Сходини були трохи численнійші, бо навіть декілька сіл прислало своїх делегатів. Замітні були слова одного селянина з Маковиска в дискусії над способами, як розрухати просвітнє життя в повіті. Панове, сказав він — в звіті з дотеперішньої діяльности виділу філії чули ми одно — нічим похвалитись не можемо, діяльність філії обмежилась виключно до загальних зборів. Тому киньте пусте балакання, йдіть в село, а там найдете щире серце нашого мужика, охоту до праці та плодючу почву на посів просвітної ідеї. Декілька читалень відновило своє життя в повіті; решта спить сном блаженних. А священство? — воно тільки здвигає раменами, як згадати йому про народню працю, та нишком продумує, як би то найкраще поживитись дочасним добром... Опісля наступив слабонький реферат про значіння „Просвіти" для нашого народа.

Того самого дня вечером відбувся в салі польської „Зорі" концерт в честь Івана Франка. Виконання було переважно добре. З подібною програмою відбувся концерт і на Долішньому передмістю. Той сам аматорський гурток дав з великим успіхом виставу „Учителя" в Радимні на місцеві після.

Недавно цьому відбулись у нас загальні збори тов. „Українська Бесіда". І цим разом наші панове недописали, бо до комплєту було ще дуже далеко. Зійшлись, як звичайно, управа здала коротенький звіт зі своєї не-діяльности, вибрали новий виділ, попращались і вдоволені, що зробили величезне народне діло, та усміхнені розійшлись до дому.

Завершенням літнього сезону був попис маленьких діточок тутешньої „Української Захоронки", дня 3. вересня н. р. в салі польської „Зорі". Завдяки невтомимій

сли руки в гору і почали плакати: — „Опришки! Таки напали! А казали, що не нападуть!" Артисти, котрі більше горівки випили, трохи спізнилися, але й вони один по другім підносили руки в гору та очима блукали по лісі, шукаючи ворога, котрого не було видко за деревами та корчами.

Потім хтось свиснув і нараз на поляну вибігло з трицять державних поліцаїв, з котрих кождий прискакував до одної особи і ставав напроти неї із штиком. „Ренце до гури!" — кричали всі, як навіжені, але їх перекричав якийсь старшина, котрий грімким голосом висказував свою радість: — Маємо їх, опришків проклятих! Цілий обоз зловили! Псякрев! дивіться! вони з жінками волочаться!

— Алеж, пане начальнику! — відізвалася перша Бреньковська. — Ми не є опришки! Ми Польки, артистки українського театру.

— Цо, цо? — здивувався старшина.

Тепер і директор театру набрав відваги і з руками піднесеними в гору промовив:

— Я маю легітимації від усіх трьох воєвідств, маю концесію, ми є театр....

— Театр тут у лісі?! — дивувався старшина ще більше. — Що ви тут робите? Покажіть легітимації! А ви покличте пана комісаря!

Комісар поліції, котрий до сього часу не виходив з ліса, надійшов з револьвером в руці. але як побачив директора Гинчаровського, скрикнув з дива: — А ви тут що робите? Е! як я бачу, то тут цілий театр!

Але для певности прочитав ще легітимації, почім утихомирив своїх поліцаїв словами: — Я знаю сих артистів і артистки. Се зовсім невтральні люде. Вони на сцені говорять по українськи, між собою по польськи, а штуки виставляють найрадше жидівські. Нам їх не треба.

До кількох хвилин немиле положення вияснилося і настало перемиря, підчас котрого всі поліцаї допитувалися дружини про опришків, як виглядають, кілько їх, куди пішли і коли. В дружину вступив дух, за те в поліцаїв дух упав. Спізнилися!

По якій годині на поляні було пусто. Від хали артисти і артистки, відійшли поліцаї — і на поляні стало тихо як у кождім театрі по виставі. Одначе під вечір того самого дня опришки тут знову забавлялися, уже без театру. Пили на здоровля своїх нічних гостей і поліції, їли сернину, а один з товариства навіть заспівав: „Гей, браття опришки, долийте до чарки!" Заспівав дуже погано. Де де було рівнятися з Дяченком! Се було мявкання кота в порівнанню з ревом льва.

РІЖНІ ВІСТИ.

Захитані сили італійських соціялістів.

З Риму доносять про цілковите пораження італійської соціялістичної партії. Згадана партія мала ще перед конгресом всего 70.000 приклонників. Тепер, після останнього роздвоєння в партії, сили ті розпорошилися ще більше. Не є певною річю, чи не прийде ще до нового роздвоєння між двома відломами максималістів, себто експульсивістами і максималістами унітарними, приклонниками партійної єдности. Що торкається центрової фракції, то розвязано її в цей спосіб що її членам оставлено вільну руку прилучитися або до максималістів або злитися з колябораціоністами, які утворили вже автономну партію під назвою „єдиної італійської соціялістичної партії. Передбачують, що більшість центровців приступить до цеї нової партії.

Вихід з амстердамського інтернаціоналу.

Аг. Аваса доносить з Християнії, що Головний комітет федерації робітничих синдикатів рішив 62 голосами проти 15 вийти з амстердамського інтернаціоналу і вислати в інформаційних цілях 2 делегатів на міжнародній конгрес червоних синдикатів в Москві. Відношення федерації до цього конгресу усталить народний конгрес в 1923 р.

Справа відбудови Росії.

Денники доносять з Берліна, що прибув там предсідник російсько-англійського торговельного товариства Юркерд. Відбуде він наради з Красіном в справі відбудови Росії. З російського боку візьме участь в переговорах Літвінов, який перебуває в Берліні.

Перед виборами в Німеччині.

З Берліна доносять, що німецький кабінет рішив віднестися до парляменту в справі вибору президента держави. Кабінет предложив, щоби вибори відбулися 3. грудня цього року.

Вибори до латвійського парляменту.

З Риги доносять до Данцігу, що вибори до латвійського парляменту відбудуться в днях 7. і 8. жовтня н. р. До тепер зголошено 18 списків кандидатів, м. и. списки польські, німецькі, жидівські, білоруські і російські.

Статистика рат відшкодувань.

„Матен" пригадуючи заяву Л. Джорджа, зложену на останньому засіданні Найвисшої Ради, згідно з котрою Німеччина зложила вже 10 міліярдів марок золотом, доносить, що комісія відшкодувань оголосила офіціяльну статистику рат, виплачених під яким небудь видом від хвилі перемиря до дня 21. мая н. р. Статистика ця констатує, що ціла сума, виплачена Німеччиною, виносить шість міліярдів девятьсот сімдесять сім міліонів пятьсот сім тисяч, сімсотдвацятьдевять марок у золоті.

Барту предсідником комісії відшкодувань.

Пат. доносить з Парижа: Урядово оголошено іменування Барту предсідником комісії відшкодувань. Теку справедливости на місце Барту обійме державний підсекретар президії Ради мін. Кольра.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відповідь ангорського правительства.

Лїфилд. (ПАТ) Англійське правительство одержало відповідь ангорського правительства на запрошення союзників до участи в мировій конференції. Відповідь, датована 4. ц. м., зазначує, що ангорське правительство безоглядно виповнить постанови муданської конференції, що торкаються воєнного положення та згоджується вислати своїх представників на цю конференцію для переговорів і заключення мира з Грецією і союзними державами. Але що союзні держави не визначили невідклично Венеції яко місця конференції, предкладає правительство Ангори відбути її в Смирні дня 20 жовтня. Крім цього пропонує це правительство запросити до співучасти в конференції Росію, Україну і Грузію яко заінтересованих в справі проток. Дякуючи союзникам, що визнали права кемалістичного правительства до Тракії, заявляє нота, що немає принціпіяльної ріжниці думок щодо справи свободи проток у інтересі запевнення безпеки Царгородо і моря Мармара й обезпечення національних меншостей в границях, які не загрожували би незалежности Туреччини ані змаганням до успішного упорядкування справ Близького Сходу. Приймаючи до відома нове заявлення союзників, що евакуують Царгород після заключення мира, нота кінчиться заповідженням льояльної і щирої співучасти Ангори в привернению і вдержанню мира — Відповідь цю доручено вчера британійському правительству перед самим замкненням засідання кабінету. Одначе кабінет не обговорив відповіди, бо тепер головно темою нарад є вислід муданської конференції, від котрої залежить дальший розвиток подій.

Конференція в Мудані.

Лїфилд. (ПАТ.) Офіціяльні звідомлення в справі муданської конференції, яке одержало Форін Офіс, на стільки невдоволяюче, бо з його виходить, що кемалісти стараються порушити політичні питання, які не входять в обсяг конференції. Нота союзних держав до ангорського правительства з 23. вересня вказувала ясно, що предметом конференції має бути усталення лінії в Сх. Тракії, до котрої мають відступити грецькі війська, та установлення демаркаційної лінії. Визначення цієї демаркаційної лінії мали перевести генерали союзних держав у порозумінню з військовими грецькими і турецькими властями. Зате зовсім не задумувано обговорювати на воєнній конференції невоєнні справи.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя

Український Народній Театр.

Театр „Бесіди“ повернув до Львова і рої споминів будяться у моїй душі. Думка летить в країну минулого:

„Мале провінціональне, підгірське містечко над річкою Л... Нудота, буденщина, безбарвне життя, в якому одинокою розривкою є сплетні і дрібні інтриги.

Усім бажається чогось нового, гарного, святого... Та минають дні — монотонні і сірі — як осінна імла. Несподівано між закутини провінції паде ясний промінь: — Приїхав театр зі Львова!

Радіють старі, молоді, багаті, бідні, а найбільше ми, ученики. В школі як в улию, слово „Театр“ не сходить з уст, книжки і наука одержують відпустку, найпильнійші ученики беруть „цвасра“ день у день — бо всі заняті не лекціями, а театром.

Перед будинком „Народнього Дому“ біля магістрату повно дітвори ще зранку, а ми, упривілеєні „бурсаки“ зносимо крісла і столи до великої салі, де відбувається остання проба.

Я двигаю столи, нумерую крісла, ношу для артистів пиво, цілий день помагаю артистам, бо „сам директор Стадник“ обіцяв пустити мене без білєту, „на шварц“ на виставу, за мої великі прислуги.

Гей, якою святістю був тоді для мене театр, яким недосяжним ідеалом праця артистів, з яким боготворенням дивився я на Вас, старі ветерани нашого театру, Ви Рубчаки, Коссаки, Юрчаки, Осиповичеві і инші. Як манила ти мене тоді, прекрасна богине Мельпомено! Як кликала на службу до твого храму...

Надходить вечір. Як важко діждатись вистави... Які щасливі ті, що при касі купують білєти і знають, що їх напевно пустять на салю... а я ще непевний... може... Е ні! Таж сам Стадник обіцяв...

Ось іде Стадник; — Пане директоре! Може ще треба крісел?

— Ні! Але нам конечно потрібно сокири для докінчення сцени. Іди позич де!

— А пустите на виставління?

— Пущу! Певно пущу!

Виходжу з коритара. Де мені дістати сокири? Хіба „позичити“ у доброго доктора, настоятеля „бурси“... в пивниці?

Я закрадаюся до сіней доктора, „позичаю“ сокиру і біжу до директора. Він спішиться, біжить із сокирою до салі.

За годину вистава зачинається, публика заповнює салю, а мене пустити не хочуть.

— Пустіть мене, бо я носив крісла, дав сокир — „прошу білєтера“.

— Іди ти до біса із своєю сокирою! Без білєту не можна.

Двері зачинилися. Вистава. Я став під дверима. Чую, як співають, сміються... Так! Це сміється Стадник на сцені! Чому він забув про мене: Ах... моя сокира... Як завидую тим, що сидять в кріслах, котрі я носив! Мені так хочеться бачити виставу, що я готов головою бити об двері і кричати: „Пустіть, бо я дав сокиру!“

Але чую, що нічого не вдію. Жаль здавив моє горло і я заплакав, гірко заплакав.

Цілу ніч не спав, а вранці я знов носив крісла.

Тим разом пощастило: Принісши крісла, я сховався за кулісами, і як вистава зачалася, я вийшов на салю і бачив виставу: „Не ходи Грицю“! О, ти наш вічно молодий Грицю! Скільки ти находився по світу, скільки тебе не троїли дівчата, а ти вічно живий.

Але мабуть приходить і твій конець: Не убили тебе дівчата, то убив злобний час.

Старі ветерани нашого театру забувають і тебе. Йдучи за духом часу і замісць Гриця, завтра на львівській сцені будуть збирати лаври персонажі із „Потопу“ Бергера.

І хоч львівська публика давнійше не цікавилася так виставами, як провінція, то цього року я певний цього, що на завтрішній виставі явиться цілий Львів, так, що крісел не вистарчить і куплєтист не буде виспівувати:

...А в нас така вже поведенція,
Така патріотична злість,
Що в театрі мала фреквенція:
На сто крісел є один гість.

Цього року на одно крісло буде сто гостей.

Слава Богу за те, що часи змінилися і за те, що і я тим разом можу піти на виставу не „на шварц“, а з білєтом (безплатним „редакційним“), хоч що правда, до львівського театру я маю і досі деякі претенсії. Таж сокири, яку я позичив, мені не віддано дотепер, бо як заявив небіщик Юрчак „вона загубилася“.

Сокира пропала, а настоятель бурси накрутив мені вуха — за сокиру і за мою надмірну любов до Мельпомени.

А всеж таки, я завтра йду до театру, враз із цілим українським Львовом.

Чмелик.

НОВИНКИ.

— **Перед процесом Федака.** В списі адвокатів зголошених до оборони Стефана Федака і тов. поміщенім в 16. числі нашої часописи пропущено назвиска цих Вп. адвокатів: 1. д-р Степан Баран Тернопіль, 2. д-р Степан Бохенський Збараж, 3. д-р Гринь Кузів Дрогобич, 4. д-р Віктор Паплавський Дрогобич, 5. д-р Роман Стефанович Войнилів, 6. д-р Микола Шухевич Львів.

— **Боятьея нашего моря.** Не легко укрити нашим ворогам факт, що Українці у Східній Галичині це море, а польська меншість, то остров. Останнє число „Слова Польского“ бє у дзвін трівоги у статті „З Карпат скольскіх“, пишучи ось що: „Наші острови в горах заслуговують на те, щоби їх охоронити перед невтомимим заливом українського моря“ Автор статті нарікає, що в Синевідську Українці будують свої школи, церкву, а Поляки не в силі на те спромогтися з тої простої причини, що їх там нема. Дальше вкладається обовязок на польські товариства дбати про те, щоби горстка тамошних Поляків не пропала серед української більшости, „яка тераз моцно розколисана“. Не поможе мертвому і кадило — кажуть наші селяне.

— **Замітка.** Доходять нас слухи, що Павло Лаврук з Іспаса, озлоблений на допис в ч. 19. нашого органу з 24. вересня ц. р., вміщений в статтю „Селянсько-радикальна партія“, підозріває о авторство тої дописи п. Михайла Лаврука. Падають навіть погрози на тему відповідного реваншу. Здогади Павла Лаврука не відповідають дійсности. Автором дописи є зовсім инша особа, а не п. Михайло Лаврук, що отсим зазначуємо.

— **Легітимаційний примус у Східній Галичині.** Від хвилі скасовання вімкового стану у Східній Галичині здавалося, що легітимаційний примус при подорожах залізницею не обовязує. Але як доносить польська преса, польська влада видала органам безпеки розпорядок, в силу якого цей легітимаційний примус обовязує і дальше, а всі подорожні мусять мати легітимації. Як бачимо, скасовання вімкового стану має характер фіктивний, бо на ділі, він істнує дальше.

— **Комуністична організація в Радомю.** В Радомю арештовано кількох членів комуністичної організації, котра під фірмою виборчого комітету провадила свою агітацію. Сконфісковано богато комуністичної літератури спровадженої з Москви. Стверджено, що та організація стояла в тісному контакті із совітською владою.

— **Український танець за кордоном.** Закінчивши своє турне по Галичині, арт.-балєтм. Василь Авраменко організовує школу українського національного танцю з практичним і теоретичним викладом українських побутових і історичних (гуртових і сольових) танців, яка має об'їхати міста: Дрогобич, Перемишль, Стрий, Станиславів, Коломию і Львів. Після цього арт. Авраменко складає з найкращих учнів своєї школи балєтову трупу, з котрою має виїхати за кордон. Авраменко одержав запрошення до виступів зі своєю трупою з Чехії, Німеччини і Америки.

— **Казодній театр української „Бесіди“** дає в неділю 8. Х. комедію в 4. діях „Тартюф“. Виступають кращі сили театру з реж. О. Загаровом на чолі. Білєти продає каса театру від 10—12 в пол. і від год. 5. веч.

— **Слово.** Вийшло перше число „Слова“ органу українського міщанства. Зміст його такий: До наших читачів, Східна Галичина на міжнародній арені, Організуймо міщанство, Міщанство в національно-культурнім розвитку українського народу — стаття Олександра Бровінського, Нарід собі — Якова Яцкевича, Огні горять, З голосів преси, Ратуймо сироти, Під неділю — фейлетон Тиберія Горобця, Олександер Мишуга, Новинки, Рух в товариствах. За редакцію відповідає Петро Сенюта.

— **На „Рідну Школу“** зложив „Аматорський Кружок Студентів“ в Доброміріці п. Збараж 39.490 мп, як дохід з представлень „Нахмарило“ і „Мартин Боруля“.

— **Проти довжників,** які побрали векслеві позички в часі безробіття в 1919 р. а доси не сплатили ще довгу, вноситься в половині жовтня 1922 до суду третю (послідну) серію векслевих позвів. Хто заплатить (в касі Земельного Банку Гіпотечного у Льво-

З НАГОДИ АВТОРСЬКОГО ВЕЧОРА В. БОБИНСЬКОГО.

Поет стоїть на вершинах слави. Його імя оточує загальна пошана і воно користується популярністю серед найширших кол читаючої публіки, ба навіть і тієї, що знайомиться з літературою лише крізь книгарські вікна. Словом: поет є признаний усіма великим поетом і збирає дань, належну великому поетові, який стоїть на вершинах слави...

Між иншими доказами признання з боку культурних сучасників поета величі його таланту і заслуг находяться і т. зв. літературні вечорі, на котрі він запрошений читати свої твори. Такі вечорі влаштовує при відповідній нагоді (пр. ювілею поета або урочистости, звязаною з університетом, академією наук чи мистецтв) — гурт його найблищих товаришів по літературі і приклонників, якась культурна устанoва чи навіть бюро, якого завданням є посередництво поміж світочами духа та грошевитою публікою. Такі вечорі належать до літературного снобізму. Вони є приємністю для поета, який слухає оплесків і глядить на щиро захоплених товаришів і учеників (вчителі давно повмирали); вони є приємністю для публіки, яка платить гроші не тільки з потреби почути щось геніяльне, але — і то здебільша — з цікавости побачити велику особу, — побачити на естраді, у фраку, при сяйві сотень ламп, з вигідного місця в авдиторії битком набитої серіозними, інтелігентними обличчами. Вдоволений є імпресаріо, який рахує чистий дохід та нічого нарікати газетному рецензентові, який має вдячну ролю приєднатися до хору, що дружно співає пеан корифеєви духа.

Так буває на цілому світі, за вімком столиці Галицької України. У нас улаштовують самі собі літературні вечорі молодесенькі автори, які не тільки не стоять на вершинах слави, але й ще не вступили в літературу. Користь з такого вечора є ясна: автор почуває себе на естраді страшенно ніяково (жаль, що йому не було ніяково днем ранійше!), бо простий людський інстинкт каже йому про незручність його становища; нечисленні слухачі, які маркотно зиркають на порожню салю, примушують себе кривити приємну усмішку або морщити лоба з великої уваги, послідовно виконуючи важке завдання мучеників-добровольців. Заговірщики лиха з роспукою глядять на порожню тарілку, а рецензент проклинає усіх: літературу, поета, публіку, редактора і свою мізерну посаду, переконавшись, що на його місци повинен би сидіти весельчак фейлетоніст або, ще краще, педагог, який опісля вшкварив би листа до тата-мами чи опікуна „поета“, з відповідними порадами, чого не слід робити молоденькій людині.

Писати поважну, докладну оцінку „творів“ п. Василя Бобинського, який читав їх в четвер 5. жовтня у Львові, в салі „Української Бесіди“, — не можна: не можна з пошани для літератури взагалі і поезії з окрема. Не вільно потурати — не то що крайньому нетактові — а просто: або цинізмові або безкраїй глупоті. Може бути лише двояка оцінка „цілого дотеперішнього літературного дорібку“ (з реклямової анонси „Діло“ ч. 24.) поета, який має 22, хай — 23 роки. Або поет належить до світових унікатів, надзвичайних геніїв, або... взагалі про него не пишеться, як про поета... Хто думає инакше, той мусить погодитися з оречениям одного з бувших українських міністрів, яке він виголосив приймаючи у Берліні делєгацію віденського „Союза журналістів і письменників“: „У нас всі є журналісти та письменники, бо кожний з нас колинебудь щонебудь написав...“

Бодлер писав одну-одиноку свою книжку 20 літ. Уітман видав перший свій том переступивши пятьдесятку. Але В. Бобинський не має часу. Він не вірить, щоби він міг колинебуть писати краще, ніж тепер, і він не вірить у свій критичний змисл за десять літ, який казав би йому стидатися прозо-поезій у роді „Одна мить!“ В. Бобинський мусить негайно у 24 години після написання віршка подати його до відома urbi et orbi. В. Бобинський тут треба би передрукувати декілька місць зі статті В. Дорошенка „Про наші літературні новинки“, яка друкувалася у „Ділі“ кілька днів тому, особливо уступ від слів: „скромности правдивого артиста не шукай“ вкл. з реченням „замісць учитися або робити яке путяще діло...“

З рукою на серці можна казати, що п. В. Бобинський має талант. На цій підставі можна радити йому не кидати шляху, який може завести його в літературу. Алеж рішуче треба протестувати проти претенсій шановного автора, який вважає себе у праві насилувати літературу, критику і широку публіку. Треба протестувати проти мегальоманії, яка каже молоденькому авторови невеличкого (славити Господа!) зшитка віршиків та фейлєтоністичних „прозопоезій“, голосити їх у третє у тій самій салі на протязі одного року, (друкуючи їх в міжчасі, користаючи з післявоєнної засухи, у журналах: „Митуса“ і „Літ. Наук. Вістн.“, газеті „Земля і Воля“ і календарі „Червона Калина“!) та казати собі в додатку несвідущим землякам платити за цю насолоду високий вступ.

Сантименталізм, ні — дитяча плаксивість, безмежна наівність, а вкупі з тим крикливa претенсіональність — ось головні характеристичні риси „дотеперішного літера-

в і вул. Підваля 7) довг ще зараз, **перед 15. жовтня 1922**, може ще охоронитись перед так непропорціонально великими коштами, які вже понесли довжники, котрих мусілося вже запізавати. — Упрашається ПТ. Читачів, щоб звернули увагу **всіх інтересованих** на отсю пригадку в **цїли запобіження злишним а так великим коштам**, які знова спадуть на довжників. 3—3

Комунікат У. П. Т.

До Усіх Кружків У. П. Т. в краю.

З огляду на те, що в днї 1. ладолиста с. р. відбудеться Загальний Зїзд Тов а, Головна Управа У. П. Т. взиває всі Кружки, щоби на підставі §. 47. статуту відбули Збори задля вибору відпоручників на Зїзд. На кождих 20 членів Кружка припадає один відпоручник з тим, що Кружок мусить мати найменше одного відпоручника.

Відпоручник не може мати більше, як дві повновласти.

Кождий відпоручник мусить бути заосмотрений легітимацією виданою Старшиною Кружка.

Порядок дневний подасть Головна Управа до відома в часописах. IX 1—3

Відозва.

Покликуючися на мою просьбу о допомогу вязням в „Ділі" ч. 18. з 21. вересня ц. р. поновлюю її ще раз: моя відозва припала на час замаху на „Просвіту" і замкнення „Союзу кредитового". Се певно захвилювало нашу суспільність і здержало її від масового жертвування. Повідомляю, що „Союз кредитовий" сейчас другого дня на ново отворений і урядує. Особливо відкликаюся до нашого Духовенства. Коли у Службі Божій молитеся: „о плінених і в темницах сущих", згадайте наших вязнів, і зберіть жертви на них між народом своїм. Скажіть йому нашу просьбу, нарід її сповнить. Жертви прошу слати до Союза Кредитового, Ринок ч. 10. із заміткою: „Для вязнів".

о. Л. Куницький.

✝ Посмертні згадки.

Марія Назаркевичівна. Дня 27. вересня в Тернополі померла почтова урядничка Марія Назаркевичівна. Сирота по народному учителі серед злидних і невідрадних обставин вона ішла дорогою життя. Не почислив би тих місцевостей, де доводилось їй працювати. Випадки 1918 р. застали її в Раві Руській. По відвороті українських військ, польська влада арештувала її „як шпіонку" і відставила до Люблина, де покійна перебула пів року. Тюремне життя, знущання і инші блага які доводилось Назаркевичівній переживати, зруйнували її здоровля. Коли покійна повернула з вязниці, опинилася без праці і хліба. Доперва недавно їй удалося дістати працю в Тернополі, але недуга придбана в таборах відновилася і загнала її передчасно в могилу. Похорон відбувся у Вербилівцях, пов. Рогатин, при численній участи селян та інтелігенції. В. І. П.!

✝

Теодозій Бачинський

судовий радник при окружнім суді в Бережанах, помер в 49 р. життя в четвер 5. вересня 1922 р.

В Покійнику розпрощався передчасно з сим світом найстарший член загально відомої, високопатріотичної і заслуженої родини Бачинських з Бережан, брат голови „Народнього Комітету" у Львові д-ра Володимира Бачинського, людина рідких прикмет ума і серця. Про фахове знання і юридичні спосібности Покійника найкраще свідчить його покликання ще як молодого суддю до Oberster Gerichtshof-у у Відні, де посвячував довгі літа зразковій службі як фаховця юриста, так і свідомого і вірного сина України. Чоловік високообразований, з тверезим і ясним поглядом на життя і світ — своєю милою вдачею і приступністю зєднував для себе кождого, з ким зійшовся. Тож не диво, що ненадійно відійшовши в другий світ, полишає за собою на віки добру память і щиро-сердечний жаль не лиш у Йому найблищій рідні та широких колах правдивих і сердечних другів та приятелів, але у кожного, з ким покійник хоч раз в життю зійшовся. В. Й. П.

Ширіть наш часопис!

турного дорібку" автора. Пошукавка за римами а також пристосовування старих (ще зі „Слова о полку Ігоревім" відомих) літературних форм (пр. аллітеренції) є инколи дуже вдатною, але пошукачка за оригінальністю у кожному рядку, кожній фразі, ледве не кожному слові — веде до комізму а то й абсурду. Зрештою усі ці „танчики-приманчики", „шовкокрилі", „пестрозорі", „прудкобіжні", „стрімкостіни", „електроіскри" і імя їм легіон винаходи „молодих адептів творчого слова" (з реклямової анонси!) — є відомі з „Митуси", яка теж нічого оригінального не дала.

„Шукання" — це кепське наслідство „сьоми московських Б", це недоварені літературні спроби, инколи вдатні, але здебільша — смішні а то й безграмотні та завжди — лише спроби.

Минулого року відбувся вечір гуртка молодих авторів „Митуси", на котрому виступало кілька пресєнтів, які читали свої і чужі твори, т. м. одної школи (між иншими виступав там і д. Бобинський). Такі вечері є доцільні, самі собою цікаві, незалежно від вартости тих чи инших читаних там творів. Алеж подумати тільки, що кожний із учасників названого вечора захотів би давати окремий „авторський" вечір! Вийшов би скандал, приблизно такий, якого свідком ми були вчора... А між „Митусівцями" є кількох, що мають за собою більше літ праці, як Бобинський і малиб на це більше право. Але видно у них більше скромности.

Ще одна увага: Авторський вечір є полем для попису рецитатора, — актьора декляматора. Дуже поганий твір відповідно продеклямований може зробити враження, — а у цьому й суть таких вечорів. І навпаки. Найкращі речі гинуть незамітно, а то й викликують несмак, коли вони погано й незміло виголошені. Монотонія і безбарвність голосу п. Бобинського була так само невідповідною до характеру його віршів, як грімкий басок п. М. Крушельницького, котрий, хоч як приглушуваний, не міг оддати квилінь-скиглінь дитяти, що раз враз роспучливо кликало „мамо"!

В одному з коротких (кращих) віршиків В. Бобинського кінчає Індостанець свою молитву до Вішни окликом „але будь амбітним"!

Амбіція — хороша, необхідна прикмета, але в парі з скромністю, робітливістю і — терпеливістю.

Література є таким полем, на котрому перегони кінчаються для загонистих учасників — каліцтвом.

Мих. Кедрин.

Курс грошей.

Львів, дня 6. жовтня 1922.

Доляри американські	9.157—9.200
" " (1. і 2-ки	9.075—9.100
Доляри канадійські	8.975—8.990
" " (1. і 2-ки	8.875—8.890
Марки німецькі	5·75—5·81
" " (сотки)	5·70—5·80
" " (дрібні)	5·60—5·70
Леї румунські	54·00—55·00
" " (дрібні)	51·00—53·50
Корони чеські	293·00—300·00
" " (дрібні)	290·00—295·00
Австрійські тис. нов. ем.	600·00—650·00
" " ст. ем.	1.600·00—1.650·00
" сотки нов. ем.	60·00—65·00
" 50 кор.	35·00—45·00
" 20 кор.	24·00—28·00
" 10 кор.	12·00—14·00
" 1. і 2-ки	0·40—0·50
Рублі 5-сотки	125—150
" сотки	120—130
" 25-ки	120—125
" дрібні	0·80—0·90
" думські 1.000-ки	20·00—30·00
" " 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00—2·00
Гривні	4·00—7·00
Франки французькі	750·00—760·00
Фунти стерлінгів	36.000·00—36.500·00
Франки швайцарські	1.725·00—1.750·00
Золото.	
20 кор.	36.000·00—36.400·00
20 франк.	35.100·00—35.500·00
20 марк. нім.	38.000·00—38.500·00
фунти стерлінгів	37.000·00—37.500·00
10 рубл.	43.500·00—44.000·00
Доляри	8.700·00—8.800·00
Срібло.	
Корони австр.	690·00—700·00
5 кор. австр.	3.550·00—3.600·00
Фльорени австр.	1.400·00—1.450·00
Рублі	3.100·00—3.150·00
Копійки	16·00—15·50
Доляри американські	6.500·00—6.600·00
" " погов. і 1/4	6.000·00—6.100·00
Доляри канадійські	5.500·00—5.600·00
" " дрібні	5.000·00—5.100·00
Леї румунські	630·00—695·00

ЖЕРТВИ

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали чеками за вересень ц. р. в мар. п.: по 100: Г. Ващишин, І. Микитів, І Заставний, Т. Сімків, А. Захар, Т. Захар, Т. Сімків, по 200: В. Гумовський, Д. Буньо, В. Остапчук, І. Чемерис, О. Гулеюк, І. Верхола, В. Кіцак, І. Лобай, В. Борсук, Уряд парохіяльний Куличків, І. Барна, І. Бережницький, о. В. Вербенець, о. І. Жарський, Т. Гуцалюк, о. Ст. Вільчинський, П. Дубик, І. Добрянський, М. Равлінко, о. С. Стецько, В. Головка, В. Любунич, К. Мельник, П. Шутовський, по 250: О. Козловський, М. Равлинко, по 300: К. Малицький, Т. Головацький, М. Гоцька, о. Мих. Заворотюк, Р. Рикшинський, М. Пінчук, З. Федьків, по 400: О. Гулеюк, М. М. Гуцалюк, П. Левицький, О. Федик, по 500: о. І. Полохайло, М. Кисіль, М. Лаврук, М. Богонос, Р. Ковалів, Уряд парохіяльний Праївці, о. А. Запорожний, Ю. і А. Крупські, В. Бережонський, І. Шерстило, о. І. Залуцький, А. Добрянський, О. Ляшецька, Г. Голяк, О. Николаєвич, Д. Фреюк, М. Познаховський, о. Г. Гавдуник, чит. „Просвіти" Бурдяківці, О. Родович, А. Турко, В. Бучацький, о. А. Левицький, Е. Косач, Р. Ковалів, о. В. Карачевський, Я. Думін, М. Вахнюк, М. Нагірчий, М. Молодовець, М. Радух, о. В. Фартух.

В. Матійчак, М. Марелін, Р. Найда, С. Швед, А. Горбатий, о. І. Олесницький, А. Котис, І. Стадник, П. Кіяк, о. К. Кульчицький, чит. „Просвіти" Устечко, І. Гордійчук, о. О. Гоцький, о. М. Кордуняк, А. Стрільчик, І. Прокопович, П. Прокопович, Л. Кузьмова, д-р С. Дмоховський, З. Попович, Ю. Яцкуляк, о. В. Кулик, о. Ю. Боднар, Д. Федорук, М. Гіжа, Т. Сениця, о. В. Сухий, о. С. Чеховський, П. Даниляк, о. В. Угриско, І. Брусяк, о. Демянчук, М. Чех, по 600: Т. і Е. Слободяни, Спілка „Книгозбірня" Добромиль, по 700: о. Стефанка, А. Погорецький, Уряд парохіяльний Заднишівка, о. І. Щуровський, по 800: С. Слупський, М. Торбин, Г. Лепкак, П. Васюта, чит. „Просвіти" Новосілка, П. Ухач, М. Несторко, І. Патроник, по 1000: читальня „Просвіти" Кривеньке, о. В. Самотулка, д-р В. Кобільник, о. В. Підсонський, І. Поплавський, А. Саган, (2 рази), С. Гаврилюк, А. Лебіщак, В. Шевців, чит. „Просвіти" Топориці, А. Кардаш, о. І. Брилинський, М. Галань, Гудиківна, В. Дяків, С. Левицький, В. Гуда, о. В. Андрухів, П. Пришлякевич, о. Збудовський, П. Шухевич, о. Р. Охримович, М. Лучковська, В. Шостак, М. Комарницький, В. Божагора, О. Козенка, о. А. Козенка, о. І. Іваньо, М. Кульчицький, Білінський, о. Дудрович, Ю. Гургула, о. Тарасович, А. Воробцева, чит. „Просвіти" Довга войн., д-р С. Мудрецький, о. Ю. Левицький, о. О. Гоцький, М. Хомяк, о. Т. Чубатий, о. Н. Пасічинський, о. Й. Райх, О. Луцький, о. Н. Макар, о. Ю. Дулкевич, В. Глібовицький, о. І. Городиловський, о. С. Боярський, Я. Галиняк, о. І. Іванчук, о. М. Турчиновський (2 рази), С. Кун..., С. Волинець, о. М. Вітошинський, тов. „Просвіта" Мухавка, о. М. Кравчук, В. Підгорецький, о. М. Посікира, о. І. Титар, Р. Магетич, о. Софрон Іва..., інж. О. Котис, о. І. Паліїв, о. С. Матковський, Н. Сандалович, І. Савойка, Л. Федевич, І. Мирович, П. Мільський, о. В. Дуда, о. І. Ганкевич, А. Здерковська, чит. „Просвіти" Пилипи, Г. Камінський, К. Боронь, о. М. Устіяновський, А. Кукура, о. В. Лозовий, Міх і Кос, І. Тисовський, Ф. і Й. Вовчуки, В. Прокопович, о. С. Оробець, чит. „Просвіти" Яблонів, о. М. Клюк, о. В. Чайківський, о. Е. Гордійчук, Д. Балакім, о. М. Ковальчик, О. Грицишин, П. Сурма, д-р І. Семанюк, о. І. Яворський, д-р Т. Соневицький, о. Я. Ізидорович, О. Филипович, Н. Драковський, Ю. Мізь, Т. Залеський, Н. Воробцівна, о. Галібей, І. Чиж, о. М. Турчиновський, Г. Кісь, Т. Татарський, о. Е. Купчинський, інж. О. Комаринський, М. Кучмівна, Й. Рибачевський, д-р М. Король, В. Гузар,

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, (Шашкевича 5.).

Субота 7. ц. м.: Новинка-премієра: „ПОТОП", песа на 3 дії Бергера. Постановка О. Загарова.

В неділю, 8. ц. м., о год. 7·30 веч.: „ТАРТЮФ", комедія на 4 дії Молієра. — Білети продає в неділю каса театру від 10—12 і від 5 год. веч.

В четвер, 12. ц. м.: Перший раз — нетрана у Львові оперетка В. Колля: „БАРОН КІММЕЛЬ".

Початок точно 7·30 г. веч. — Білети від 11—1 і 4—7 в „Народній Торговлі" — а в день вистави від 5. год. в касі театру. XXV. 1—2

—о—

Засідання філольоґічної секції Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові відбудеться в понеділок, дня 9. жовтня о год. 5·30 по полудні в канцелярії товариства в отсим денним порядком: 1) радн. Олександер Барвінський зреферує переписку д-ра Пулюя з Кулішем; 2) уконституовання секції, 3) біжучі справи. На засіданню дня 1. жовтня реферували свої праці: проф. Леонід Білецький „Основи літературної критики" (перший том) і д-р К. Студинський „Листи Вячеслава Ганки до Дениса Зубрицького". — За Управу секції: *д-р Студинський, д-р Брик.*

Звертається увагу на одинокий український кооперативний орган Східної Галичини: „**Господарсько-кооперативний Часопис**". Виходить кождого 1. і 15. Перше число з цего року дуже важне, бо в ньому поміщено вказівки о податках, що їх вимагається від кооператив, в третьому числі є докладні вказівки про те, які статути стоваришень (кооператив) муситься до кінця цего року змінити і як їх змінити. У кождому числі є вказівки, як організувати кооперативи та як працювати в кооперативах. Кожда українська кооператива мусить передплачувати наш часопис, кождий інтелігент повинен піддержувати і читати свій одинокий господарський орган. Предплата до кінця року 3000 мп. Замовляти часопис і слати передплату на отсей адрес: Красвий Союз ревізийний, Львів, Домініканська 11. 846 2—2

СОКІЛЬСЬКО-СІЧОВИЙ ВІСТНИК.

Руханкова справа на Вел. Україні.

Руханкова справа на Вел. Україні находиться тепер у великім занепаді, як і все культурне життя. Большевицькі вчені доміркувються, що фізкульта є роскішю й бідна держава мусить обмежувати свої видатки. Переважна часть йде на армію й пропаганду, і то зовсім непродуктивно, бо одно й друге непотрібне Україні, як торічний сніг. На школи раз-у-раз не хватає, себто бракує—грошей. Тому школи закривають, скорочують стан учителів. Число учнів обмежувати не доводиться, бо вони й так мало ходять до школи. В деяких шкільних програмах парадує „гімнастика“, фізичні вправи, спортові гри“, але їх мало де проводять в життя чи то за браком рухівні і всяких руханкових приладів і засобів на ту мету, чи просто тому, що нема фахових учителів. Перед війною плекали на Україні гімнастику лише два народи Німці й Чехи. Від них пішла безглузда назва „сокольської гімнастики“. Від Німців і Чехів стали переймати гімнастику потрохи й Українці. На жаль, ніде не виступала вона в національній формі. Всі гімнастичні товариства й спортові кружки були московські, хоча переважали в них місцеві — ендеки і навіть брали нагороди на олімпіядах — як руські люде (на пр. Грещенко, Ревенко, Ширай та инші). І треба признати, українська молодь фізично ґарно розвинена, хлопці здорові і дужі мають природний хист до руханки й змагів, треба лишень зорганізувати їх і вишколювати, і тоді Українці займатимуть певно не останнє місце навіть серед світових змагунів. Під обухом царату істнування українських руханкових і змагових товариств „Січей“ чи „Соколів“ було зовсім неможливе. Колиж настала самостійна Україна, тоді не до гімнастики було людям, бо будова держави й оборона її перед зверхніми та внутрішніми ворогами забирала всі сили свідомих громадян. Завязалися, що правда, „Січи“ в Камянці й Києві, але вони не проявляли видатної діяльности.

Большевики ставляться до руханкової ідеї дуже симпатично, але раді би її зробити виключним знаряддям комуністичного виховання й джерелом пролетарської сили. Вони без вагання заборонили організацію пластових гуртків, коли відкрили в них буржуазні впливи. Так само не допустять, доки матимуть владу, до організації навіть червоних „Січей“ чи червоних „Соколів“ на національній, чи клясовій основі. Не признають того принципу, не хочуть, не дозволять і справа скінчена!

В спадщині по цараті лишилися по великих містах нечисленні рухівні з гімнастичними приладами у садках у багатьох дільницях, видно ще сліди ситківкових токів, декуди навіть теліпаються на ставниках сітки, але все це запущене лежить без ужитку. Ситківку признано дорогим і непролетарським змагом. За те копаний мяч істнує. На періферіях міст відновлено сяк так грища, знайшлися охочі дружини копунів, переважно військових і бють, копають мяча, аж дрантя летить, нищать комісні чоботиска, що шевців розпука береться, тручаються грачі аж мило глянути, лаються що вухам любо. В рухівнях вибудуваних колись „буржуями“ розпаношилися тепер ніби пролєтарські спортові клюби. „Грядущеє“, „Комуніст“, „Красний спортсмен“ та инші. Ходив я там нераз, шукав робітничої молоді і бачив, що переважно Ізраїль вправляється в рухівнях, розвиває ніброку йому! свою силу. Всюди панує лише московська балачка, Українські змагуни не мають туди приступу.

В останніх часах повідчинялися в столицях навіть крамниці із змагоим і гімн. приладдям, ґазети писали, що з Англії прибув цілий корабель того добра, але ціни за все непропорціонально високі. Лише богачі й установи мають змогу їх купувати: пролєтаріят, як давно, так і тепер не має ні грошей ні часу на таку розкіш.

Багато руханкових приладів, стоячи біля шкільних заведень на дощі пару літ, поржавіли й погнили, так, що тепер школи, до того українські, зовсім не займаються руханкою.

Й сама ідея руханки досі ще не поширена на Вел. Україні. Громадянство ставиться до неї в найкращім разі байдужно, не розуміє кольосального виховуючого й національного значіння гімнастики. За гімнастикою ввижається пересічному обивателеви все ще ненависна військова муштра, бездушна дисципліна й карколомні німецькі штуки.

Мене запрошено в зимі 1921 р. мати серію відчитів про гімнастику для учителів усіх українських шкіл в Харкові, яких є поверх 10. І щож? Я прийшов точно в назначеній годині і в салі не було ще ні одного пацієнта, чи то пак слухача. За годину почали сходитися й набралося всіх неспов на 0.

Викладу слухали незвичайно уважно, але мабуть мало розуміли, бо коли я на другий раз пробував декого перепитувати, ніхто нічого не знав. Учительки були амбітнійші, хотіли відповідати й напружували память, але, очевидно, не могли зразу схопити виключно української термінольоґії. Виклади довелося закінчити передчасно вже на четвертій лекції.

Але ця невдала справа спонукала мене видати друком український підручник гімнастики і спорту, над яким я працював уже давнійше

Без усяких майже джерел під рукою склав я з памяти коротку історію гімнастики, головні системи, стан руханки на Україні, вправи на приладах, вільні вправи, впоряд, вежі, забави й гри рухові, спорти і пласти. До книжки поробив найпотрібнійші рисунки, додав деякі відбитки і шість українських знимок веж і хопів дужання. По довгих заходах пропхав нарешті книжку, яких 8 аркушів до друку. І там, на щастя, про неї й слух загинув. Може досі пропав рукопис, хоч був заплачений і тричі рецензований.

Найкраще поставлена гімнастика у військових школах. Учать її переважно на основі старих царських підручнилів, є вже й червоні „указанія“, але значно гірші й ілюстрації в них мізернійші. Матеріял розложений по тижням докладно на всі ступні науки. Старорежімний бюрократизм любив, аби все було в порядку — на папері! А комунізм тягнеться й собі за ним з усієї сили, аби не відстати від формалістики, яку навчають порядком і дисципліною. Для вироблення научного пляну були вибрані спеціяльні предметні комісії, потім їх висліди були зведені до купи й кождий предмет розроблений до найменших детайлів. З тим, що наука з ріжних причин раз-у-раз переривається, ніхто не числиться, аби тільки плян був на стіні. І всі стіни в канцелярії обвішані плянами, розкладами годин і всякими вказівками, яких у практиці майже ніхто не придержується. Приписано безліч іспитів, так званих репетицій і зачотів, що забирають масу часу і страшно перетомлюють учнів.

Темпо науки дуже повільне. Громадяни народ спокійний, статочний, думають і працюють в розмислом, поволі, але певно. Такі самі й учителі. Кождий знає, що поперед батька не слід у пекло пхатися, і хто спішить, той людей смішить.

І в гімнастиці також нема поспіху. Місцеві учительські сили самі нераз дуже добрі руховики, вчать ось так: Виходять учні з кляси, тягнуться як мід (ще з двома співзвуками), потім інструктор уставляє їх руками після зросту й каже пару разів відчислитися. Потім веде їх на подвіря, там знов розчисляються, розставляються на команду в таховім порядку і тоді вже провідник „начиняє“ їх вільними вправами, бо перед кождою мусить бути: „Начинай!“. Я мав чимало труду поки відзвичаїв руховиків від того балясту і привчив трохи до шандкости. Найлегче йшло з малими дітьми, що не попсовані старим шімлем. Як усе і всюди дітям найбільш подобаються забави і гри, біганина, скоки, крики, дужання. Вільні вправи нудять їх дещо і видимо не люблять їх. Дівчата, не маючи гімн. одягу взагалі, не радо ставали до вправ. Одна просто сказала: „Пане навчителю, краще потанцюймо, чим таку нісенітницю робить!“ Але з часом і красуні перестали жеманитись і мусіли вправляти нарівні з хлопцями.

А хлопці робили замітні поступи. Потрохи привчилися швидко й дружно виконувати вправи, вміло братися до приладу і як слід зіскакувати. Правобережці—юнаки легко присвоювали собі українські руханкові назви й вислови і навіть гордилися ними. Лівобережці підозрівали з початку всюди польонізм і допитували: „А як це слово по польськи буде?“ Вкінці й вони навертались. Запитаю бувало: „Товаришу юнак, хто Ви є? — Я Українець, руховик, змаґун, совгун, копун, ситківкар, леще арі... „Досить, досить!“ — перебиваю, „адже ви не знаєте всіх цих змагів“. Робить то їх я не вмію, але знаю як кожне виглядає! „А чи праця є те саме що гімнастика?“

— Куди пак! Тут ми управляємось задля розвитія мускулів, а там работай і работай, аж піт очі заливає!“

„А чи потрібне оте „роби раз! роби два!?“

— Ні! по українськи не нужно! Хай їм Москалі подавляться!

І був такий екзамент, акурат як із „маминим синком“ у Стефаника.

Вкінці хлопці так полюбили українську руханку, що отверто насміхалися з московського „командування“, яке я ані не думав їм захвалювати.

Одна була біда, що на пісних борщах і вічній каші сили юнакам не прибувало ані руш, а тут гімнастика трохи не що дня по 45 мінут. Аж коли наслідком великої пропаганди і північного вивозу харчів голод поширився по всіх губерніях України, догадалася влада, що „необхідно“ скоротити по школах гімнастику, яка радше виснажувала на-пів голодних учнів, ніж додавала їм сил. У військових школах залишено тоді лише 2 години тижнево, в учит. семинаріях саму теорію й забави, а у инших школах викинено зовсім.

Учні виділової школи ім. Б. Грінченка у Харкові запитували мене раз-у-раз, чому я не вчу їх руханки і сердечно просили, щоб я дальше провадив вправи. Колиж я сказав, що роб.-селянська влада заборонила гімнастику, один хлопець промовив резолютно:

„Оце бачите, Москалі прокляті! не хочуть, щоб Українці виробляли собі силу і вчилися військової муштри!“

Хлопці тої школи дуже любили хід. Попередній учитель гімнастики самого лиш ходу вчив їх. Кажуть мені раз:

„Пане вчителю, давайте заспіваємо до маршу!

— Та щож ви вмієте співати?

Всі пісні вміємо.

— А галицькі знаєте?

„Геть усі чисто! Якої хочете? „Гей там на горі Січ іде“ чи „Соколи“, чи „Їхав стрілець на війноньку“ чи „Гей видно село“ чи „Зажурились Галичанки?“

І машерували завзято, співали аж серце радувалося. Найбільше любили стару козацьку пісню, що кінчиться побожним рефреном:

Не журися, козаченьку, бери ніж!
Де побачиш Москалика, там і ріж!
там, і ріж!

Не жаль мені було покидати Харків і Дніпрову Україну, але жаль було розставатися з тими маленькими козарлюгами, що так ґарно вміли співати стрілецькі пісні...

Як стоїть руханкова справа по инших містах широкої України, чи вчать їще денебудь Галичани — не знаю. Ізза поганої комунікації годі було довідатись.

Т. Франко.

Прилади і прибори до науки руханки в 1-клясовій сільській школі.

Нарікаєш брате, що годі вчить руханки в сільській школі, бо нема мовляв, на чім. А колиб ти підглянув таки сільську дитину, навчився би від неї багато.

Скажу покищо про навчання хлопців. Се не теорія, а практика.

Хлопці хоч би в другій народній клясі так радо машерують при пісні. А ти тоді навчиш не лише впоряду і виробиш у них гарний, бадьорий хід, але також привчиш гарних стрілецьких пісень і розвинеш почуття ритму і краси.

Також не потрібно жадних приладів ані приборів до забав із співом чи забав і гор без приборів. Вистане тобі сільський майдан (вигін), чи подвіря при школі.

А весною майже кождий сільський хлопчина крутить собі з коровячої шерсти мячик т. зв. „свинку“. Скажи всім обовязково знести мячики і навчи ними не лишень цілити, але також переведи з ними гри як свинка, воробець, їздці, городок, гилька (18 мячевих ігор І. Боберського) і инші. Виробиш у них почуття лучности, зручність, бистроумність, відвагу, бистре око.

А чи нема то в селі ліщини чи вербини?

Таж хлопці самі роблять з того луки і стріли. Кажи принести їх до школи. Постав кілька влуч (вистане жердка з прибитою на ній карткою паперу). Вчи їх попадати в ціль. Хлопцям дуже то подобається, інспектор тебе похвалить, а легко і дешево виробиш цільне око. Відразу нехай міряє і ціляє пів кляси, щоб инші не нудилися. При кінці року зроби змагання в стрілянню, запроси родичів а найліпшому дай нагороду. Де можна, то нехай хлопці справлять собі катапульки. Не завадить виробити цільне око! — Тільки займися хлопцями, вони тебе за то полюблять і будуть инших предметів вчитися радо.

А нераз бачив ти, як хлопчина ходить по пручу моста. Тобі навіть на гадку не прийде, що се є ті рівноважні вправи, які наказує переводити шкільний плян. Не переводи, бо нема на чім. Зажадай же і в найбіднійшій громаді одної сосни для школи. Сільський майстер легко її задовбає і поставить на вкопаних стовпцях високо від землі 40 cm. Проважня готова! Вмій тільки собі порадити!

Другим разом двом хлопцям кажи принести два посторонки чи мотузи (от такі, як коні на них впинають — їх батьки певно будуть ріжно тоді про пана вчителя говорити і бог зна що підозрівати!) постав з одної сторони по 10 хлопців і стількиж з другої. Кажеш „Вперед!“ і обі сторони стараються перетягнути противника. Не лише даєш примір тим, що вийшли зі школи пізнають, як забавитися, але вже у дитини збудиш волю до перемоги й побіти. А маючи такі прибори, возьми з учениками забави „шіму“ і круту линку. В сусіда по-

зич дві драбини, устав склезом об стріху. Вчи вилазити швидко і певно. Вчи лізти по прямій драбині. Навчися сам пожарництва і вчи вже дітвору помагати в нещастю.

Стіна шкільного будинку нехай тобі заступить щеблівку і можеш зарядити випруги. Все можна зробити, коли є зрозуміння й охота! Навчи їх гнучкости і смілости. Вчи скакати у височінь і в даль. Легко тобі се зробити. Шпагат якийсь у тебе все знайдеться. Привяжи на обох кінцях по камінцеви але так, щоб не злітали. У відступі півтора метра або двох забий дві тички фасолі, повертівши в них що 10 cm. дірки і набивши в них кілків очевидно в напрямі зіскоку. Місце, де мають зіскакувати скопай, розвісь на кілках у рівній висоті шнурок, посередині повісь картку білого паперу (ліпше буде видно) і вже можна скакати. Зачинай від найнизчого кілка і поступай чимраз вище. А щоби скорше йшло, то зроби десять пар таких стояків в одній лінії, устав їх, і 10 хлопців може рівночасно скакати. Правда, що великого кошту не треба. Хлопці самі скопають і жердки принесуть. Ти їм покажи лише, як це зробити.

А скок у даль? Закопай жердку повздовж до напряму розбігу (поземо на землі). Се буде границя відбою. Кажи широко на 1 m., а довго бодай на 4 скопати, аби земля була мягка при зіскокови (коли є де близько пісок, то можна навести зо дві фіри піску. Скічня легко і дешево уладжена.

Памятай, що треба виховати не раба, але смілого, певного, відважного і свідомого своєї сили громадянина.

Ст. Гайдучок.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці понище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

†

Володимир Емануїл Ручка Сас Кульчицький

старший радник скарбової палати

упокоївся дня 5. жовтня 1922 року.

Похорони відбудуться 7. жовтня о год. 12. в пол. при вул. Домбровського 10.

851 МАТИ І СЕСТРИ.

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Микола Цяпка, парубок літ 26, з Пукенич пов. Стрий, взятий як форшпан в 1915 році через Москалів досі не вернув ані не дає о собі вістки. Хто знав би що про него, зволить ласкаво донести канцелярії д-ра Гілера Бачинського адвоката в Стрию. Закордонні часописи просяться о передрук. 831 3—3

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Пов. Товариства госп. торг. „Народний Дім"

стов. зар. з обм. пор.

В ЛІСКУ

відбудуться дня 22. жовтня о год. 4. по пол., зглядно (на случай неприсутности відповідного числа членів) о год. 5 попол. в льокалі Читальні „Просвіта" в Ліску зі слідуючим порядком нарад:

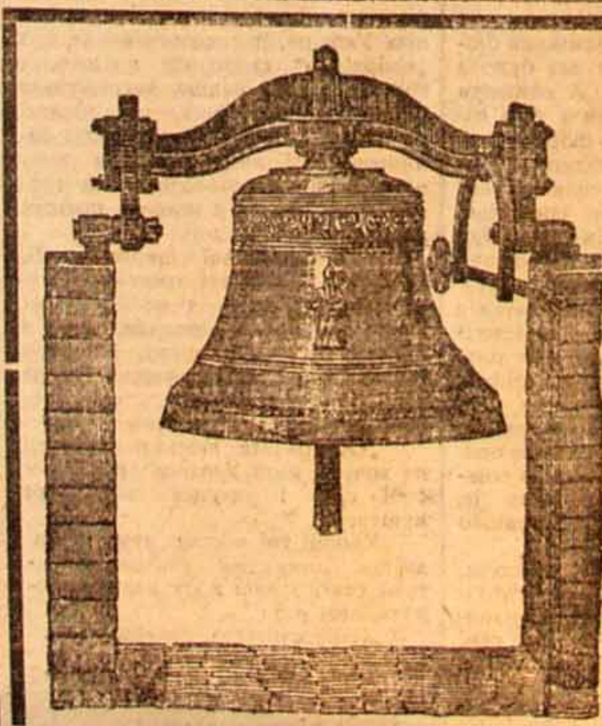
1. Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
2. Відчитання звіту з ревізії Кр. Союза ревізійного.
3. Звіт Управи з діяльности за 1921 р.
4. Уділення Управі абсолюторії.
5. Розділ зиску.
6. Зміна статута.
7. Вибір членів Надзірної Ради.
8. Вибір членів Управи.
9. Внески і інтерпеляції.

854 1—1 ДИРЕКЦІЯ.

КОНКУРС.

Головна Управа Українського Педагогічного Тов-а оголошує отсим конкурс на інспектора всенародних шкіл УПТ. Виманий виділовий або професорський іспит і педагогічний досвід. Подання заосмотрені документами і точним описом життя належить вносити до Головної Управи УПТ. до дня 20. жовтня ц. р. Платня і дієти після умови. IX. 5—5

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Володимир Целевич.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.